

Kendelse

afsagt den 26. maj 2020

Sag nr. 2019-80-0373

[Klager]

mod

TV 2

[Mor] har på egne vegne og på vegne af [Far] klaget til Pressenævnet på vegne af [Klager] (under 18 år). [Mor] og [Far] er forældre til [Klager]. [Klager] har klaget over dokumentarudsendelsen ”*Daginstitutioner bag facaden*”, som blev bragt den 28. maj 2019 på TV 2, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over TV 2s offentliggørelse af optagelser indhentet med skjult kamera, som hans forældre ikke har givet samtykke til, blev bragt. [Klager] har desuden klaget over TV 2s brug af muldvarp.

---

1 Sagsfremstilling

Forud for offentliggørelsen

[Klager]s forældre var forud for offentliggørelsen af den påklagede udsendelse i korrespondance med Dokumentarkompagniet via mail. Pressenævnet har modtaget kopi af mailkorrespondancen.

Den 27. maj 2019 skrev Dokumentarkompagniet følgende til forældrene:

”Kære forældre til børn på [Stuen] i [Daginstitutionen],
I forbindelse med at TV2 Sender dokumentaren ”Daginstitutioner bag facaden” på tirsdag den 28.05 kl. 20 har journalisterne bag programmet i går holdt møde med forældrerådet fra daginstitutionen [Daginstitutionen].
Her fik forældrerådet mulighed for at se hele den færdige udsendelse.
Som vi tidligere har skrevet i vores informationskrivelse til jer vedr. programmerne, har vi givet særskilt besked til forældrene til de børn, der er særligt i fokus.
Efter ønske fra forældrerådet er der dog enkelte øvrige børn, hvis forældre også orienteres særskilt. Der er tale om fire børn fra [Stuen] i [Daginstitutionen]-afdelingen, og jeres barn er et af dem.

Selvom børnene kun optræder kortvarigt som bipersoner i klippene, og selvom børnene er slørede, vil vi derfor gerne informere jer om, at jeres barn optræder i det klip fra [Daginstitutionen], der vises i udsendelsen. Det kan handle om situationer, hvor det kan høres at barnet græder sammen med andre børn eller bliver irettesat af personalet.

Vi skal igen understrege, at alle personer, såvel børn som ansatte, er slørede i klippet, ligesom vi ikke nævner, hvilken institution klippene stammer fra. Det er også vigtigt at understrege, at vores formål ikke er at fokusere på enkeltpersoner eller de enkelte institutioner, men at belyse en generel problemstilling.

Vi har i samråd med TV2s jurister vurderet, at optagelserne er af væsentlig offentlig interesse.

Såfremt I har brug for yderligere informationer om klippet kan I rette henvendelse til jeres forældrerådsformand, [Forældrerådsformanden], der kan kontaktes på tlf. [Telefonnummer] eller [Mail 1]. [Forældrerådsformanden] har på vegne af forældrerådet haft anledning til at se udsendelsen. I er også velkomne til at kontakte undertegnede, som er tilrettelæggere af programmet.

Med venlig hilsen

[Journalist A] ([Mail 2]) og

[Journalist B] ([Mail 3])”

Den 27. maj 2019 svarede advokat [Advokaten] følgende:

”Kære [Journalist A] og [Journalist B],

Som advokat for [Far], [Mor], og deres barn [Klager], skal jeg, i forlængelse af den orientering mine klienter har modtaget dags dato om den forestående dokumentarudsendelse ”Daginstitutioner bag facaden”, bemærke følgende:

- 1) Mine klienter kan ikke på det foreliggende grundlag meddele samtykke til, at [Klager] optræder i programmet, det være sig sløret eller ikke-sløret.
- 2) Jeg skal venligst anmode om en redegørelse for årsagen til, at mine klienter først har modtaget underretning om programmet dagen inden den påtænkte udsendelse.
- 3) Jeg skal venligst anmode om en redegørelse for årsagen til, at mine klienter ikke er givet lejlighed til forlods at gennemse programmet. Dette forekommer særlig uforståeligt når man fra produktionsselskabets side tilsyneladende er af den opfattelse, at [Klager] indtager en sådan rolle, at særskilt orientering til [Far] og [Mor] om programmet har været nødvendig.

I bedes orientere TV2 om nærværende e-mail inden programmet sendes i morgen. Afhængig af det nærmere indhold i programmet, vil mine klienter efterfølgende træffe afgørelse omkring, hvorvidt udsendelsen skal give anledning til yderligere.

Med venlig hilsen

[Advokaten]

Advokat (H)”

Senere samme dag svarede Dokumentarkompagniet følgende:

”Til rette vedkommende,

Tak for henvendelsen vedr. programmet *Daginstitutioner bag Facaden*, som bliver sendt i morgen kl. 20 på TV2.

Vi er kede af, at vores seneste informationsskrivelse har vakt så megen bekymring, og skal her forsøge at berolige og forklare.

Børnene der medvirker er alle sløret, sådan at de ikke kan genkendes i offentligheden. Vi har for en uge siden – i samarbejde med Københavns Kommune – informeret samtlige forældre i daginstitutionen om, at vi har et program på vej, hvor der er filmet med skjult kamera. De børn, der er særligt i fokus har fået en særskilt henvendelse.

På et møde i går, hvor forældrerådet fik mulighed for at se programmet, foreslog forældrerådet imidlertid, at vi også henvendte os til de øvrige børn på den stue, hvor optagelserne primært har fundet sted. Det er altså børn, som ikke er i særligt fokus eller som er i baggrunden. Vi indvilgede i dette netop fordi det var et afgørende ønske fra forældrerådet.

Forældrene til de børn, der i første omgang blev rettet henvendelse til, og som medvirker i programmet i særligt udsatte situationer eller i særligt fokus har alle givet tilsagn til at klippet bliver vist. De børn, der i dag er blevet informeret via forældrerådet er ikke i særligt fokus.

Vi mener, at der er tale om så væsentlige og samfundsrelevante forhold, at hensynet til at bringe optagelserne frem til offentligheden er større end den eventuelle krænkelse, der ville være ved at vise slørede billeder af børn, som ikke kan identificeres, og som ikke er i særligt fokus.

Sløringen er sket i overensstemmelse med de presseetiske regler, og vi bemærker da også, at ingen af de fem medlemmer af forældrerådet kunne identificere de børn, som forældrerådet mente skulle kontaktes. Dette var med til at betrygge os yderligere i at sløringen er effektiv.

Vi håber, at I vil forstå vores hensigt når I i morgen ser programmet i sin helhed. Målet er på ingen måde at udstille enkelte børn, men tværtimod at vise kritisable forhold for børnene generelt.

Med venlig hilsen

[Journalist A] og [Journalist B]”

Den påklagede udsendelse

TV 2 bragte den 28. maj 2019 dokumentarudsendelsen *”Daginstitutioner bag facaden”* på TV 2. Udsendelsen, som varer ca. 48 minutter, er fortsat tilgængelig på play.tv2.dk med følgende omtale:

”Ha’ en god dag, skat,’ siger vi, når vi afleverer. Men har børnene en god dag? Hvad ved mor og fag egentlig om, hvordan det er gået i institutionen? Og hvad får de at vide, når de henter deres børn? TV 2 Dokumentar undersøger nu kritiske forhold i en række københavnske institutioner. Kilder beretter om alvorlige problemer. Tilsynsrapporter, som offentligheden ikke kender, fortæller om 22 institutioner med

'røde' anmærkninger. Skjulte optagelser dokumenterer forhold, som eksperter betegner som 'offentligt omsorgssvigt'. Kommunen erkender, at forhold 'ikke er acceptable' for børnene."

Udsendelsen indledes med optagelser af et forældrepar, der sidder med en bærbar computer. Der klippes til et interview med TV 2s muldvarp, [Muldvarpen]:

"[Muldvarpen], henvendt til kameraet: Jeg har arbejdet i daginstitution i 15 år. Jeg er ret overbevist om, at hvis forældre de så, hvordan deres børn har det i daginstitutionen, så tror jeg, de fleste vil de få rigtig ondt i maven."

Senere i udsendelsen vises klip af forskellige billeder af personer, der holder skilte med hashtagget #minnormering, mens der høres følgende speak:

"Speak, voiceover: I efteråret 2018 står en række pædagoger fra hele landet frem på de sociale medier i protest mod normeringerne i daginstitutionerne.

Speak, voiceover, fortsætter, mens der vises klip fra en demonstration i København: Den 6. april i år går tusindvis af bekymrede forældre i demonstration i 57 byer landet over. Som her i København. Forældrene er bange for, at deres børn ikke får den omsorg, som de har krav på. Det står klart i loven, at dagtilbud skal give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse og bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst. TV2-dokumentar vil undersøge, om forældrene her i København har grund til at være utrygge. Hvordan er virkeligheden for børnene i byens vuggestuer og børnehaver? En af de forældre, der kender til forholdene for børnene i københavnske daginstitutioner, er pædagog [Person A]. Hun har valgt at sige sit job op for at blive hjemme og passe sin dreng [Person C] på halvandet år."

Der vises herefter klip fra et interview med [Person A], som er en tidligere vuggestuepædagog, der har valgt at sige sit job op for at blive hjemme og passe sin dreng [Person C] på halvandet år:

"[Person A]: Med det kendskab jeg har til vuggestuen, så synes jeg, forholdene er for dårlige til, at jeg vil ofre mine egne børn til vuggestuen og få dem passet der.

Speak, voiceover, fortsætter, mens der vises klip af områder i København: Vi får kontakt til en række andre kilder, som også fortæller om alvorlige problemer i københavnske institutioner. Kommunen lover ellers i sit værdigrundlag byens forældre, at alle børn skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse. Vi prøver flere gange at få lov til at filme i en af Københavns Kommunes institutioner. Vi får gentagne gange afslag. For eksempel skriver klyngeleder [Klyngelederen], at hun ikke vil være med, da det er Københavns Kommunes navn og rygte, der vil komme ud af de øjeblikke, I vil få indblik i. Vi finder ud af, at Københavns Kommunes pædagogiske konsulenter har lavet en række kritiske tilsynsrapporter. Men rapporterne er ikke lagt åbent frem, for eksempel på institutionernes hjemmesider. Vi må søge aktindsigt for at få indblik i tilsynsrapporterne. Da

flere kilder, også en chef i kommunen, fortæller os, at der i mange institutioner er store problemer med at opfylde lovens ord om tryghed og omsorg, og da vi ikke kan få adgang til at undersøge konsekvenserne for børnene, vælger vi at benytte skjult kamera.”

Der klippes til optagelser af [Muldvarpen], som sidder og læser i en avis, mens der høres følgende speak:

”Speak, voiceover: [Muldvarpen] har været pædagog i 15 år. Hun henvender sig selv til TV 2, da vi på nettet efterlyser kilder, som kender forholdene i daginstitutioner.

[Muldvarpen]: Jeg vil gerne fortælle forældrene ude i det danske land, hvordan der er at være vuggestue- og børnehavebarn i en daginstitution.

Speak, voiceover, fortsætter, mens der vises klip af [Muldvarpen], der pakker en rygsæk: [Muldvarpen] er ved at uddanne sig til journalist. Vi udstyrer hende med en taske med et skjult kamera, som hun kan placere i et hjørne på stuen. Hun har også et kamera i en lille taske i sit bælte. Vi instruerer [Muldvarpen] nøje i, at hun skal passe sit arbejde, som hun har gjort i sine 15 år som pædagog. I december 2018 får [Muldvarpen] arbejde som pædagog i en af de institutioner, hvor de pædagogiske konsulenter har konstateret betydelige problemer. Af hensyn til personalet oplyser vi ikke hvilken institution.”

Senere i udsendelsen vises klip fra en stue. På stuen ses en række børn og to pædagogmedhjælpere. Børnenes og pædagogmedhjælperenes ansigter er slørede.

[Tidskode 22:15]

”Speak, voiceover, mens der vises klip fra stuen: I en halv time om formiddagen er to medhjælpere alene med 11 vuggestuebørn, mens [Muldvarpen] er til møde. De sidder mest og overvåger stuen og sætter ikke noget i gang med børnene.

Speak, voiceover, fortsætter, mens der vises klip fra stuen, hvor en pædagogmedhjælper sætter sig på en grøn stol: I den halve time sidder medhjælperen på den grønne stol i 24 minutter sammenlagt. Herfra har han overblik over stuen. Han rejser sig kun kortvarigt tre gange for at trøste et barn, der græder.

Speak, voiceover, fortsætter, mens der vises klip fra stuen, hvor en pædagogmedhjælper sætter [Klager] på en stol: Det skete tre gange i løbet af den halve time, at et barn blev placeret på en stol som en form for straf.”

[Tidskode 23:04]

Der vises optagelser af [Klager], der skubber et barn ind i en højstol. Der klippes herefter til et interview med [Psykologen], som er psykolog:

”[Psykologen]: Jeg lægger også mærke til, at der er flere gange, der bliver taget meget hårdhændet på nogen af de her børn. Der er to gange, hvor der er en, der bliver skubbet væk af en voksen, og en bliver revet hårdt op. Børn vil jo opleve, at de ikke er noget værd, at der ikke er nogen, der får lyst til at tage sig af dem. Alt det, der fodrer dårligt selvværd resten af livet.”

Der klippes til optagelser fra en stue, hvor det oplyses i speak, at kameraet en anden dag registrerer en episode, hvor det er blevet tid til middagslur for alle børnene. En pædagogmedhjælper er alene på stuen, da [Muldvarpen] skifter børnene og lægger dem til at sove. Speaken oplyser videre, at pædagogmedhjælperen har ansvaret for de børn, der endnu ikke sover, og at han samtidig står for oprydningen. Et barn får undervejs fingeren i klemme i døren til soverummet. Der ses i alt fem børn på stuen, hvoraf tre af børnene alene ses iført ble, herunder [Klager], der løber gennem stuen og hiver en bog ud af hånden på et barn.

[Klager] klagede den 6. august 2019 til TV 2. TV 2 afviste den 28. august 2019 klagen. Klagen over afvisningen er modtaget i Pressenævnet den 5. september 2019.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

[Klager] har indledningsvis oplyst, at udsendelsen omhandler børns forhold i daginstitutioner, hvori der indgår skjulte optagelser af ham foretaget af muldvarpen [Muldvarpen], der i forbindelse med udsendelsens tilblivelse lod sig ansætte i to forskellige daginstitutioner under påskud af, at hun ville varetage en stilling som erfaren pædagog blandt andet med ansvar for oplæring af institutionernes pædagogmedhjælpere.

[Klager] har endvidere oplyst, at han gik på institutionen [Daginstitutionen], der i udsendelsen bliver omtalt som ”den gule institution” i perioden, hvor de skjulte optagelser blev foretaget. [Klager] optræder en hel del i baggrunden samt i tre klip, hvor han er direkte i fokus og hans adfærd omtales i speaken. I et af de længere klip optræder han desuden kun iført sin ble, det vil sige helt uden tøj på. Optagelserne af [Klager] er dybt krænkende.

Klagen til Pressenævnet henvender sig udelukkende til den del af udsendelsen, der vedrører ”den gule institution”, da [Klager] ikke kender til forløbet i den anden institution omtalt som ”den røde institution”. [Klager] har dog bemærket, at der her gentagende gange blev gjort brug af ulovlig videoovervågning og ikke skjult kamera, da muldvarpen satte kameraer op i rum, hvor hun ikke havde sin arbejdsgang, hvorefter hun forlod rummet, mens kameraet optog dagens forløb.

Skjult kamera

- Samtykke

[Klager] har anført, at TV 2 har bragt skjulte optagelser af ham uden at have indhentet hans forældres samtykke hertil.

[Klager] har oplyst, at hans forældre først dagen inden udsendelsen blev sendt på TV 2, det vil sige den 27. maj 2019, blev orienteret om udsendelsen. Det var den pædagogiske leder for institutionen, som videreformidlede et brev fra Dokumentarkompagniet til [Klager]s forældre og to andre forældrepar. Øvrige forældre var vist blev informeret om udsendelsen få uger

forinden, men eftersom [Klager] fraflyttede Københavns Kommune i december 2018 og dermed skiftede institution, har hans forældre af gode grunde ikke haft adgang til intranettet i den gamle institution. [Klager]s forældre har heller ikke fået besked igennem Københavns Kommune, hverken i e-Boks eller andetsteds, som TV 2 ellers har påstået.

Den eneste grund til, at [Klager]s forældre nåede at få besked om udsendelsen dagen før offentliggørelsen, var, fordi en repræsentant fra forældrerådet fik mulighed for at se den igennem og vurderede, at [Klager] indgik i en så væsentlig grad, at hans forældre burde få særskilt besked. Efter modtagelse af brevet meddelte [Klager]s forældre straks skriftligt til Dokumentarkompagniet via advokat, at de på ingen måde ville give samtykke til, at optagelser af ham, om end slørende, kunne bruges i udsendelsen. Det blev desværre ignoreret/afvist.

TV 2 har afvist, at [Klager] er i fokus i udsendelsen med den begrundelse, at han er ”et ud af mange børn, der ikke får den opmærksomhed, som de fortjener”, samt at det overordnede fokus er på den kultur, de voksne udviser, og ikke på børnene. Dette ændrer dog ikke på de optagelser, der rent faktisk vises i udsendelsen, hvor [Klager] flere gange optræder som hovedperson i korte klip samtidig med, at speaken omtaler hans adfærd. [Klager] har blandt andet henvist til et klip, hvor han skubber et andet barn, bliver ”revet hårdt op” og bliver sat på en stol som straf. Alt sammen vigtigt for TV 2s fortælling, hvilket også illustreres af det faktum, at de overhovedet har inkluderet klippene.

TV 2 har endvidere afvist, at det skulle være krænkende at vise skjulte optagelser af [Klager] kun iført ble, fordi der var fire andre børn på stuen, der også kun var iført ble. [Klager] er uforstående over for, hvordan dette skulle kunne indgå som en formildende omstændighed.

I kommentaren til punkt B.5 i de presseetiske regler om hensyn til børn og unge har Dansk Journalistforbund og Danske Medier i deres vejledning anført følgende:

”Medierne skal tage særligt hensyn til børn, når de bliver omtalt eller medvirker i artikler eller indslag. Man bør få tilladelse fra forældre, før man offentliggør et interview eller lignende med børn, når emnets karakter og barnets alder taler for det. Jo ældre og jo mere modne børn er, jo bedre kan de selv tage stilling til, om de vil medvirke i en artikel eller et indslag i et medie. Derfor hænger behovet for samtykke fra forældrene nøje sammen med barnet, emnet, situationen og formen på indslaget eller artiklen. Hvis omtalen indgår i en sammenhæng, der kan være krænkende for barnet, bør mediet normalt få samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden. Hvis forældremyndigheden er delt, bør mediet få samtykke fra begge forældre. Medierne kan normalt ikke erstatte forældrenes samtykke ved at sløre barnet. Hvis det er nødvendigt at få forældrenes tilladelse, så må medierne normalt ikke offentliggøre artiklen eller indslaget, før tilladelsen foreligger. Det kan kun ske i tilfælde, hvor sagen har en særlig offentlig interesse.”

[Klager] har særligt hæftet sig ved sætningen ”medierne kan normalt ikke erstatte forældrenes samtykke ved at sløre barnet” og anført, at TV 2 har handlet i strid med god presseskik i forbindelse med offentliggørelsen af udsendelsen.

- *Samfundsmæssig interesse*

[Klager] har anført, at TV 2 ikke har bragt nogen reelle afsløringer eller påvist forhold, som ikke allerede er afdækket i kommunernes egne offentlige rapporter. [Klager] har endvidere henvist til udsendelsen ”*Hvem passer vores børn?*”, som blev bragt den 9. april 2019 på DR2, der formåede at få samme budskab frem uden brug af skjult kamera.

Det eneste, den påklagede udsendelse bidrager med, er at sætte billeder på allerede kendte omstændigheder.

[Klager] har endvidere anført, at TV 2 har forsvaret deres valg af metode med, at de har fået direkte afslag på at filme i institutionen forinden de skjulte optagelser. I et brev fra forældrerådet i institutionen til Dokumentarkompagniet og TV 2 fremgår det dog blandt andet, at der ikke var givet afslag på at filme åbent i institutionen, før optagelserne var foretaget. I artiklen ”*TV 2 Dokumentar: Daginstitutioner bag facaden*”, som blev bragt den 27. maj 2019 på TV 2s netavis tv2.dk, fremgår blandt andet:

”En såkaldt klyngeleder, der har ansvaret for en række institutioner i København, afviser direkte i en mail den 12. november 2018, at TV 2 må filme med åbent kamera.

[...]

TV 2 har forsøgt at få adgang med åbent kamera for at undersøge konsekvenserne for børnene, og hvad forældrene får at vide. Men det har Københavns Kommune afvist. Efter flere møder med TV 2 Dokumentar skriver en såkaldt klyngeleder i Københavns Kommune med ansvar for en række institutioner: ”Jeg vil ikke være med, da det er Københavns Kommunes navn og rygte, der vil komme ud af de øjeblikke, I vil få indblik i.”

[...]

Derfor har TV 2 indledt et samarbejde med en forhenværende pædagog for at dokumentere forholdene med skjult kamera i to københavnske daginstitutioner.”

Som det fremgår af et brev fra forældrerådet i [Daginstitutionen], og som [Klager]s forældre kan bekræfte, var muldvarpen ansat på ”den gule institution” i perioden fra den 18. september 2018 til den 12. oktober 2018, det vil sige hele to måneder, før TV 2 ifølge eget udsagn modtog afslag på deres anmodning. TV 2-redaktør [Redaktøren] har også sidenhen indrømmet i et indslag i programmet i ”*Mennesker og medier*”, som blev bragt den 31. maj 2019 på DR P1, at TV 2 rent faktisk ikke havde modtaget et afslag på tidspunktet, hvor de valgte at indlede et samarbejde med muldvarpen, og at de blot havde en formodning om, at de ville få et afslag.

TV 2s begrundelse for at optage med skjult kamera i institutionen er således meget uholdbar, da TV 2 med fuldt overlæg har frembragt falske oplysninger om beslutningsprocessen både i selve udsendelsen og deres efterfølgende forklaring på egne kanaler. En mere påfaldende be- væggrund for valget af metode kunne være den massive ”virale” omtale og sensationsværdi, som TV 2 måtte have forventet, at de skjulte optagelser ville give – især på sociale medier som

Facebook, hvor TV 2 allerede inden udsendelsens offentliggørelse har markedsført udsendelsen massivt og delt de skjulte optagelser i enkeltstående bidder til stor forargelse for den danske befolkning.

Det er påfaldende, at stort set al presseomtale af udsendelsen, der ikke er fremført af TV 2 selv, har været kritisk omkring metodevalget. TV 2s eget panel var i et indslag i magasinet Go' Morgen Danmark, som blev bragt den 31. maj 2019, selv enige om, at den valgte metode var problematisk. Emnet, der behandles i udsendelsen, er utvivlsomt en af de vigtigste samfundsudfordringer, vi står over for, men udsendelsen har klart været til mere skade end gavn. Udsendelsen er krænkende over for børnene, der optræder i den, der uden tvivl ikke er effektivt slørede og hvis rettigheder har været ikke-eksisterende i forbindelse med både tilblivelse og offentliggørelse af udsendelsen. Dernæst udstiller den og er nedladende over for de unge og uerfarne pædagogmedhjælpere, hvis store stykke arbejde forældrene har bevidnet, og som har været med til at gøre hverdagen tryk for børnene.

- Sløring

[Klager] har anført, at TV 2 ikke har foretaget en effektiv sløring af ham, idet hans forældre, familie og bekendte tydeligt har kunne identificere ham. [Klager] har bemærket, at hans forældre derudover uden problemer har kunne identificere de øvrige børn, der optræder i udsendelsen.

TV 2 har konkluderet, at sløringen af børnene har været effektiv, eftersom forældrerepræsentanterne, der fik lejlighed til at se optagelserne igennem, ikke var i stand til at genkende [Klager]. TV 2 har dog overset den væsentlige pointe, at vuggestuen ikke er integreret med en børnehave, og at forældrene, der så klippene igennem seks måneder efter optagelserne, slet ikke kendte flere af børnene, der optrådte, da de på grund af alder er rykket videre til en anden institution.

- Brug af muldvarp

[Klager] har anført, at det er problematisk ved TV 2s og Dokumentarkompagniets metodevalg, at muldvarpen selv udfylder en væsentlig rolle i flere af de episoder, der er dokumenteret i udsendelsen. I et af klippene fra "den gule institution" vises der optagelser af et barn, der har klemmt sin finger i døren og går grædende rundt på stuen uden at få den trøst, hun har brug for. Barnet går rundt længe, uden at der bliver grebet ind, og syndebukken bliver den pædagogmedhjælper, som er i gang med at tørre borde af efter middagsmaden. Speaken fortæller, at den anden pædagogmedhjælper på stuen er ved at putte nogle af børnene til middagslur i rummet ved siden af, og at muldvarpen, som i dette tilfælde er den ansvarshavende på stuen, er ved at skifte børn i det tilstødende lokale. Imens det grædende barn går rundt på stuen, løber der flere børn ud fra skifterummet, hvor muldvarpen står, hvilket bevidner, at hun ikke har et barn liggende på puslebordet under hele episoden og dermed har alle muligheder for at træde til som den overordnede (og eneste uddannede pædagog) på stuen. Det undlader muldvarpen dog og ender med at være medskyldig i episoden. Det er under al kritik, at muldvarpen optræder som det eneste sandhedsvidne i udsendelsen, når hun og TV 2 har alt at vinde ved at få iscenesat så oprørende scener som overhovedet muligt.

[Klager] har oplyst, at muldvarpen blev ansat i en presset tid, hvor de foregående måneder havde været præget af udskiftning af personale på stuen. Muldvarpen blev derfor ansat med stor glæde og forventning fra både institution og forældre, idet hun skulle udfylde en vigtig plads som erfaren og fagligt dygtig pædagog. Muldvarpen skulle støtte pædagogmedhjælperne på stuen samt sikre ro for en gruppe af børn, der i en periode har manglet en fast uddannet pædagog, som de har kunne knytte sig til. Desværre var det ikke det formål, som muldvarpen lod sig ansætte med, idet hun efter aftale med TV 2 opsagde sin stilling igen efter 14 dage, hvorefter hun sygemeldte sig for resten af sin ansættelsesperiode. Det betød, at børn og pædagogmedhjælperne blev efterladt i stikken, og pædagoger fra de andre stuer måtte dække ind for muldvarpen.

En egentlig forklaring på den korte ansættelse fik forældrene først dagen inden udsendelsen blev sendt på TV 2, det vil sige den 27. maj 2019, hvor den pædagogiske leder for institutionen viderefremmede et brev fra Dokumentarkompagniet til [Klager]s forældre og to andre forældrepar.

Afhængigt af, om muldvarpen har været ansat under prøveperiode eller ej, har hun haft enten 14 dage eller en måneds opsigelse. Det er derfor sagen irrelevant, om muldvarpen har sygemeldt sig for resten eller perioden eller blot udeblev – belastningen for institutionen har været der lige gyldigt hvad. Det er desuden alment kendt, at ansættelse og opsigelse altid er forbundet med en vis økonomisk belastning.

TV 2 har forsvaret muldvarpens ansættelse i vuggestuen med, at muldvarpen i overensstemmelse med sædvanlig handle måde fra første dag prioriterede at skabe relationer til børnene og lære dem at kende. Det er et absolut overgreb over for børnene at bruge 14 dage på at skabe en relation til dem for så at forsvinde igen. Det havde været mindre skadende for børnene, hvis muldvarpen havde haft en mere neutral rolle i vuggestuen, men givet hendes stilling har dette naturligvis ikke været muligt. Muldvarpen er blevet præsenteret for børnene som en, de trygt kunne begynde at skabe en relation til, og som en, der skulle være på stuen sammen med børnene fast fremover.

[Klager] har bemærket, at TV 2 i udsendelsen har givet ukorrekte oplysninger om muldvarpens ansættelsesforløb i de to institutioner. Seerne bliver oplyst om, at muldvarpen først ansættes på ”den røde institution”, hvor det ifølge udsendelsen står rigtig skidt til, og herefter lader sig ansætte på ”den gule institution” for at se, om det også forholder sig galt i en institution med en såkaldt ”gul anmærkning”. I virkeligheden var muldvarpen ansat på ”den gule institution” først, og først nogle måneder efter på ”den røde institution”. Det har TV 2 desuden bekræftet i artiklen *”Daginstitutioner bag facaden’ – sådan gjorde vi”*, som blev bragt den 27. maj 2019 på TV 2s netavis nyheder.tv2.dk:

”De skjulte optagelser er foretaget i en periode over tre-fem uger i slutningen af 2018 og starten af 2019.”

[Klager] har afslutningsvis anført, at han på ingen måde deler opfattelse med udsendelsens iscenesættelse af ”den gule institution”, og som det fremgår af brevet fra forældrerådet, er det

en generel holdning til institutionen, at børn og forældre er glade for at være der. Udsendelsens største samfundsmæssige aftryk har været at øge utrygheden blandt forældre til børn i daginstitutioner landet over samt skabe mistillid til en hel faggruppe, der i forvejen er utroligt presset, og hvor udbuddet af arbejdskraft ikke slår til i forhold til at møde de minimumsnormeringer, der i øjeblikket kæmpes for. Der skal værnes om børnenes rettigheder, og der skal passes på dem, der skal passe på børnene. De skal beskyttes mod den journalistik, som TV 2 og Dokumentarkompagniet har begået, hvor egen vinding sættes over journalistisk etik og samfundsmæssigt ansvar.

2.2 TV 2s synspunkter

Skjult kamera

- Samtykke

TV 2 har oplyst, at der forud for offentliggørelsen af udsendelsen er indhentet samtykke fra forældrene til de børn, der bliver vist i særligt krænkende situationer. Det drejer sig for eksempel om pigen i indkøring, man følger i over en time, hvor hun græder konstant, børnehavedrengen, som kun oplever negativ kontakt en hel dag igennem samt pigen, der får fingeren i klemme, og som søger trøst. Øvrige forældre er blevet orienteret om udsendelsens indhold i særskilt brev videreformidlet af institutionen under hensyn til databeskyttelsesreglerne.

Det, som [Klager] har oplevet, er desværre ikke enestående for ham. [Klager] indgår i en dagligdagssituation for "den gule institution", hvor han er et ud af de mange børn, der ikke får den opmærksomhed, som de fortjener. Psykologen, der skal vurdere kvaliteten af institutionernes arbejde med børnene, udtaler følgende:

"Jeg lægger mærke til, at der er flere gange, der bliver taget meget hårdhændet på nogen af de her børn. Der er to gange, hvor der er en, der bliver skubbet væk af en voksen, og en bliver revet hårdt op."

[Klager] er ikke det eneste barn, man ser, der bliver sat på en stol "med fast hånd". I sekvenserne ses også et andet barn, der bliver sat på stolen, flere børn, der græder, et barn, der bliver trukket op i armene, og man følger den tidligere nævnte pige, der får klemt sin finger. Alt sammen i sekvenser, der skal illustrere de ansattes håndtering af børnene. Det er ikke de enkelte børn, der er i fokus. Det er derimod den kultur, de voksne udviser.

TV 2 har afvist, at [Klager] er hovedperson i udsendelsen eller i det korte klip, der bliver gentaget. Det er pædagogerne og pædagogmedhjælperne, der er i fokus i det klip, hvori [Klager] indgår.

Det er TV 2s vurdering, at [Klager] ikke bliver udstillet på en for ham krænkende måde. [Klager] er blot en af flere i en samlet scene, hvor TV 2 foretager en række konkrete optællinger. Det bliver for eksempel nævnt, hvor mange gange et barn bliver placeret på en stol som en form for straf. I modsætning til de andre scener i udsendelsen er der ikke særligt og vedvarende fokus på enkelte børn i den scene, som [Klager] er en del af. Fokus er på optællingen af de mange børn og de forskellige situationer, som børnene bliver sat i. Optagelserne, hvor

[Klager] er én blandt flere børn i optællingen, udgør kun få sekunder i den samlede udsendelse på 48 minutter. Der er intet i optagelserne, der antyder, at [Klager] har gjort noget forkert, da han som en af flere bliver sat på stolen. Der er ikke i øvrigt oplysninger af privat eller personfølsom karakter i relation til [Klager].

TV 2 kan hverken af- eller bekræfte, at [Klager] optræder uden tøj/alene iført ble. Det er dog TV 2s vurdering, at [Klager] ikke kan anses for at være nøgen, hvis han kun har ble på. Der er i øvrigt i alt fem børn, der på dette tidspunkt går rundt alene iført ble. Det gør tværtimod, at det er langt sværere at skelne mellem de fem børn, der er i baggrunden for den centrale optagelse af pigen, der trods gentagne henvendelser aldrig får trøst hos den voksne.

Der ikke er noget krænkende ved at vise vuggestuebørn alene iført ble. Det er tværtimod helt naturligt. Hvis man selv har børn, så ved man, at børn allerhelst vil rende rundt uden tøj på, og at mange vuggestuebørn hver dag løber rundt på stuerne alene iført ble. Man kan da næsten heller ikke åbne en reklameavis fra et supermarked eller et magasin om børn og forældre, uden at der er billeder af skønne unger alene iført ble. I det konkrete klip er næsten alle børnene i vuggestuen alene iført ble. Det vil være vanskeligt overhovedet at foretage optagelser i en vuggestue, uden at der vil være børn kun iført ble.

For TV 2 er det afgørende, at der ikke er særlige nærbilleder af enkelte blebørn. Børnene er alle slørede, og det er særligt på grund af bleen ikke muligt at identificere særlige kendetegn ved det enkelte barn. Billedet fungerer udelukkende som dokumentation for, hvad der samlet sker på stuen, hvor pædagogmedhjælperen er mere fokuseret på oprydning end på børneflokkene.

TV 2 har beklaget, at forældrene til [Klager], der på optagelsestidspunktet var tilknyttet ”den gule institution”, ikke blev orienteret tidligere om optagelserne og udsendelsen. TV 2 formoder, at det skyldes, at [Klager] havde skiftet institution på det tidspunkt, hvor Københavns Kommune holdt informationsmøde for forældrene og efterfølgende udsendte orienteringsskrivelsen fra Dokumentarkompagniet, og at Københavns Kommune og/eller institutionen ikke var opmærksomme på, at informationsskrivelsen ikke var nået frem til [Klager]s forældre.

Hvor optagelserne har kunnet opfattes som krænkende, for eksempel hvis et børnehavsbarn sad meget alene, var isoleret eller var blevet drillet, eller hvis man fulgte et bestemt barn over længere tid, valgte TV 2 at indhente forudgående samtykke fra forældrene.

Som led i god presseskik skulle den kritik, der fremsættes i udsendelsen af Københavns Kommune, herunder de to institutioner, først forelægges for Københavns Kommune samt de berørte medarbejdere, således at de havde mulighed for at korrigere faktuelle fejl og/eller komme med deres udlægning af de optagelser, der agtedes at blive bragt.

Københavns Kommune blev bekendt med, at der var foretaget skjulte optagelser i slutningen af april 2019, efter Dokumentarkompagniet havde talt med de forældre, der interviewes til

udsendelsen. Københavns Kommune rykkede datoen for det første møde, således at dette først fandt sted den 10. maj 2019.

Dokumentarkompagniet ville gerne selv have informeret institutionerne og forældrene samlet. Københavns Kommune ønskede imidlertid, at der skulle ske en samlet og koordineret information til institutionerne og forældrene, som de skulle stå som afsender af.

Trods rykkere lykkedes det ikke at få Københavns Kommunes accept af Dokumentarkompagniets udkast til orienteringsbrev eller få udarbejdet et fælles orienteringsbrev. Først efter adskillige rykkere lovede Københavns Kommune at sende Dokumentarkompagniets informationskrivelse til de berørte forældre. Det skete den 21. maj 2019, hvor Københavns Kommune tillige sendte deres eget informationsbrev og valgte at afholde orienteringsmøder på institutionerne alene. Den 22. maj 2019 udsendte Københavns Kommune en vejledning til forældrene om, hvorledes de kan klage over udsendelsen.

TV 2 og Dokumentarkompagniet var overbeviste om, at Københavns Kommune ville sikre sig, at alle forældre ville få den samme information.

Den 23. maj 2019 skrev formanden for forældrerådet på "den gule institution", at hun – og resten af forældrerådet – gerne ville se udsendelsen forud for offentliggørelsen. Efter gensynet den 26. maj 2019 blev Dokumentarkompagniet bedt om at oplyse navnene på de børn, der henholdsvis bliver sat på en stol, hevet i armen, skubbet af et andet barn (de fremmødte forældre kunne ikke selv identificere disse børn). Det er formentlig i forbindelse hermed, at forældrerådet og institutionen blev opmærksomme på, at der var nogle børn på optagelserne, som ikke længere havde deres gang på institutionen og derfor ikke havde fået samme information. Dokumentarkompagniet blev bedt om at sende informationskrivelser, som de kunne videreformidle til disse forældre, hvilket TV 2 efterfølgende på [Klager]s klage kunne forstå er den første information, hans forældre fik om udsendelsen.

TV 2 har beklaget, at man ikke sikrede sig, at Københavns Kommune også havde informeret de forældre, der viste sig at have flyttet deres børn fra institutionen siden optagelserne. TV 2 antog det for givet, at Københavns Kommune gjorde det, da de endelig bekræftede at have sendt informationsbreve afsted.

TV 2 har i den forbindelse bemærket, at TV 2 og Dokumentarkompagniet aldrig har været i besiddelse af adresselister over institutionsbørnene og deres forældre.

- Samfundsmæssig interesse

TV 2 har anført, at de skjulte optagelser har en væsentlig samfundsinteresse. Optagelserne dokumenterer særdeles kritisable forhold for små børn, der ikke selv har en stemme. Forhold, som er i strid med dagtilbudsloven og i skarp kontrast til Københavns Kommunes eget værdigrundlag.

Det er således TV 2s vurdering, at optagelserne dokumenterer væsentlige forhold, der er af stor samfundsmæssig interesse. Det viste sig også efterfølgende, at emnerne normeringer og

pædagogisk kvalitet fik en massiv offentlig bevågenhed både på de traditionelle medier som på de sociale medier og endda blev vigtige emner i valgdebatten.

Mange små børn i Danmark tilbringer mange timer om ugen i deres daginstitution, og det har ifølge de eksperter, TV 2 har talt med, stor negativ betydning for børns udvikling, hvis de ikke bliver set og ikke stimuleret.

TV 2 og Dokumentarkompagniet gjorde sig grundige overvejelser, før det blev besluttet at gennemføre selve optagelserne og igen efterfølgende, inden beslutningen om at offentliggøre disse optagelser blev taget.

Udsendelsen handler om såvel normeringer, gruppestørrelser, uddannelse, kompetencer og ledelse. Alle de forhold, som er væsentlige for at sikre en god pædagogisk kvalitet. Udsendelsen sammenholder de ord, der står i loven, og værdigrundlaget for Københavns Kommunes pædagogik med de reelle forhold, som børnene møder i en presset hverdag.

Selv efter modtagelsen af Københavns Kommunes tilsynsrapporter, hvoraf alle var mindst et år (nogle endda flere år) gamle, var det TV 2s vurdering, at flere af optagelserne var vigtige og stadig kunne offentliggøres i overensstemmelse med god presseskik.

For det første dokumenterede de en lang række af andre og for børnene mere belastende konkrete episoder end det, der kunne læses ud af rapporterne, eksempelvis langvarig ignorering af gråd, forrået pædagogisk kultur og misinformation af forældrene. Det er TV 2s vurdering, at der er stor forskel på generelle formuleringer om, at ”der er børn, der ikke bliver set”, og så det konkrete eksempel fra optagelserne, hvor et barn får sin finger i klemme og trods gentagne henvendelser til en voksen ikke får trøst. For det andet dokumenterede de, at der heller ikke var rettet op på de øvrige forhold, som blev bemærket i tilsynsrapporterne – et forhold, som Københavns Kommune selv bemærkede i deres pressemeddelelse.

Dette er efterfølgende blevet understøttet af udtalelser fra Københavns Kommunes ledelse, der oplyste, at de kun kunne agere ud fra det, de havde set, og deres erkendelse af, at de foretagne optagelser indeholder dokumentation for forhold, ”der ikke er acceptable for børnene.”

Netop fordi forældre og pædagoger gik på barrikaderne, mente TV 2, at det var deres opgave at bringe information og dokumentation om de reelle forhold, som børnene bliver afleveret til. TV 2 vurderede, at det var vigtigt at få bragt forholdene frem i offentligheden, så alle kan diskutere, om det niveau, der tilbydes i dag, er tilfredsstillende ud fra et mere nuanceret billede.

I det tilfælde, hvor der ikke har foreligget samtykke, har TV 2 afvejet konsekvenserne for den enkelte over for den samfundsinteresse, en offentliggørelse af optagelserne har. Her vejer samfundsinteressen tungere end hensynet til de anonymiserede ansatte og de anonymiserede børn, der ikke er i særligt fokus.

Der er ved afvejningen lagt vægt på, at optagelserne handler om hverdagen for små børn, der ikke selv kan fortælle, hvordan de bliver talt til, og som ikke selv kan sige fra over for den måde, de bliver behandlet på.

I den samlede afvejning af den samfundsmæssige interesse i forhold til beskyttelsen af det enkelte barn, er det TV 2s opfattelse, at der er taget de videst mulige hensyn, uden at dette måtte føre til, at optagelserne ikke kunne offentliggøres.

TV 2 har endvidere anført, at optagelserne dokumenterer forhold, der ikke eller kun meget vanskeligt ville kunne dokumenteres uden brug af skjulte optagelser. Herved er der særligt lagt vægt på, at forholdene omhandler:

- Personalets tone, udtryk og sprog over for børnene
- Misinformation af forældrene om barnets dag
- Forråelse af den pædagogiske kultur, hvor ingen griber ind

Optagelserne dokumenterer med andre ord konkrete kritisable forhold for børnene, som ikke fremgår af Københavns Kommunes eget anmeldte tilsyn, og som ellers ikke ville være kommet frem.

Det blev hurtigt klart for tilrettelæggeren af udsendelsen, at Københavns Kommune ikke ønskede, at offentligheden fik adgang til at se dagligdagen i deres institutioner.

Dokumentarkompagniet havde forud for de første optagelser til udsendelsen henvendt sig til daginstitutionsledere i Københavns Kommune for at få adgang til at fotografere med åbent kamera i en række institutioner, hvor de fra en række kilder havde oplysninger om alvorlige problemer med den pædagogiske kvalitet. Dokumentarkompagniet havde ligeledes spurgt og fået afslag fra institutioner uden for Københavns Kommune.

Dokumentarkompagniet havde blandt andet spurgt til og fået afslag vedrørende ”den røde institution”, inden optagelserne blev foretaget.

På det tidspunkt, da muldvarpen fik tilbudt stillingen ved [Daginstitutionen], var denne ikke blandt de institutioner, som kilder havde angivet havde alvorlige problemer med den pædagogiske kvalitet. Inden der blev taget stilling til, om optagelserne fra denne institution kunne bruges, spurgte Dokumentarkompagniet om lov til at filme, men fik endnu en gang afslag på at lave optagelser – ikke bare fra den konkrete institution, men yderligere afslag dækkende ”samtlige klynger i Valby, Vesterbro og Kgs. Enghave i Københavns Kommune”, hvor såvel ”den røde institution” som ”den gule institution” hører under.

Da dokumentationen af børnenes hverdag ikke ville kunne frembringes på anden vis, var betingelserne for brug af skjult kamera opfyldt i forhold til de presseetiske regler.

- Sløring

TV 2 har anført, at [Klager] er effektivt sløret, således at det kun er den allernærmeste familie, der eventuelt vil kunne genkende ham. Der indgår endvidere ikke optagelser af [Klager], der udstiller ham på nogen som helst negativ måde. At sløringen af [Klager] har været effektiv, understøttes af det forhold, at forældre fra hans institution ikke var i stand til at genkende ham og de øvrige anonymiserede børn, der blev vist i udsendelsen.

TV 2 har såvel stemme- som billedsløret samtlige personer, både børn som voksne, på optagelserne, ligesom institutionernes navne ikke er offentliggjort. Der er heller ikke vist billeder af institutionerne udefra.

Sløringen har været effektiv i forhold til den brede offentlighed, hvor TV 2 særligt kan henviser til, at forældrene i forældrerådet, da de fik forevist udsendelsen, ikke selv kunne genkende de enkelte børn på optagelserne.

TV 2 har bemærket, at sløringerne af børn og ansatte var foretaget forud for forevisning af optagelserne for eksperter og Københavns Kommune.

Det er TV 2s vurdering, at det har været foreneligt med god presseskik at bringe optagelserne, idet hensynet til at kunne bringe information om forholdene i de københavnske daginstitutioner her vejer tungere. Det vil ikke have været muligt at dokumentere, hvordan de ansatte taler til/ser på børnene, hvis TV 2 ikke kunne have vist (de slørede) optagelser af børneflokkene.

Det er TV 2s opfattelse, at hensynet til at bringe information om forholdene for (alle) børnene til offentligheden må veje tungt i denne sag. Det hensyn har TV 2 afvejet i forhold til at bringe slørede billeder af en stue med mange børn, hvor det ikke er børnenes egne handlinger, der er krænkende eller på anden måde er skadeligt for børnenes anseelse.

Sammenfattende er det TV 2s vurdering, at der ikke er handlet i strid med de presseetiske regler ved – trods manglende samtykke fra forældremyndighedsindehaverne til [Klager] – at have offentliggjort optagelser af hverdagen i institutionen, hvori [Klager] indgår sammen med andre børn.

- Brug af muldvarp

TV 2 har oplyst, at [Muldvarpen] begyndte sit ansættelsesforhold i [Daginstitutionen] den 18. september 2018 og sluttede den 12. oktober 2018.

TV 2 har endvidere oplyst, at der ikke er nogen regler i Danmark, der regulerer brugen af muldvarpe. At bruge en muldvarp eller en undercoverjournalist er således ikke i sig selv i strid med de presseetiske regler. Det kan være nødvendigt at udgive sig for at være en anden for at få sandheden frem, for at infiltrere miljøer, der ikke ønsker, at offentligheden skal få kendskab til deres gøren og laden – eller i bedste fald kun til bestemte dele heraf.

TV 2 har henvist til [Person B]s udtalelse til Journalisten i artiklen *"Fem gode råd, hvis du vil udgive dig for at være en anden"*, som blev bragt den 9. februar 2015 på Journalistens net-avis journalisten.dk, hvor hun netop påpeger, at det kan være nødvendigt at udgive sig for at være en anden.

TV 2 har i den forbindelse præciseret, at muldvarpen ikke som sådan har udgivet sig for at være en anden, men har undladt at oplyse, at hun tillige arbejdede som muldvarpen. Muldvarpen har ikke ageret som agent provocateur, idet hun ikke har fremprovokeret en bestemt adfærd eller provokeret nogen til at agere på en bestemt måde. Muldvarpen har – udover at passe sit job som pædagog – blot observeret børnenes dagligdag.

Det fremgår af Pressenævnets praksis, at der ikke udtales kritik af brugen af muldvarpe. Som illustration kan det nævnes, at TV 2 ikke fik kritik for at lade journalister udgive sig for at være patienter i *"Snyd eller Borrelia"*, eller for at agere husejere, der skal have bygget om i *"Klamphuggerne"*. DRs anvendelse af muldvarpe, der tog ansættelse som sygehjælper i plejehjem, blev heller ikke kritiseret af Pressenævnet. Pressenævnet kritiserede imidlertid, at der manglede anonymisering af en beboer, der blev vist i en "særlig kompromitterende situation, nemlig da han blev vasket på sine intime dele."

Når man agerer muldvarp eller undercoverjournalist ved digitale medier indebærer det ikke sjældent, at der foretages skjulte optagelser. Denne journalistiske metode er – i modsætning til spørgsmålet om anvendelse af muldvarp – nærmere reguleret af praksis – og siden 2013 – i de vejledende regler for god presseskik.

TV 2 har afvist, at muldvarpens stillinger ved de københavnske institutioner indebar, at hun havde et særligt ansvar for oplæring af institutionernes pædagogmedhjælpere. Det fremgik hverken af jobopslagene eller samtalerne.

Som pædagog havde hun ikke desto mindre et ansvar for også at se til, om medhjælperne på stuen udførte deres arbejde på en pædagogisk korrekt måde, og hun havde naturligt nok særligt fokus på dette qua sit opdrag for Dokumentarkompagniet. Der blev gjort meget ud af, at muldvarpen skulle gøre præcis det, hun ville gøre, hvis hun var ansat uden samtidig at skulle fungere som kilde og dokumentere den dagligdag, der udspillede sig i den pågældende institution. I overensstemmelse med sædvanlig handlemåde prioriterede muldvarpen fra første dag at skabe relationer til børnene og at lære dem at kende. Muldvarpen havde fokus på de børn, der ikke trivedes så godt, hvilket hun talte med flere ansatte og ledelsen om. Muldvarpen påpegede endvidere uhensigtsmæssig adfærd i den pædagogiske praksis uden at det – i hvert fald med det samme – medførte de ønskede ændringer.

TV 2 har præciseret, at muldvarpen ikke, som anført i klagen til Pressenævnet, "opsagde sin stilling efter fjorten dage, hvorefter hun sygemeldte sig resten af sin ansættelsesperiode". Muldvarpen opsagde sin stilling med omgående virkning og meldte sig ikke syg. Efter aftale med Dokumentarkompagniet var begrundelsen for opsigelsen "ekstraordinære personlige omstændigheder", som betød, at opsigelsen ikke skulle belaste institutionens budget yderligere.

TV 2 var klar over, at der i en række institutioner er pressede tider og udfordringer med trivsel. Det var netop det, TV 2 og Dokumentarkompagniet ønskede at sætte Københavns fokus på og via en debat undersøge, hvorledes man kunne rette op på sådanne forhold – ikke blot i den enkelte institution, men i alle de institutioner, hvor der ifølge TV 2s kilder var udfordringer – hvad enten det så skyldes for lave normeringer, manglende kvalitet eller mangelfuld ledelse.

Hvis [Klager]s hovedbekymring angår den økonomiske belastning ved ansættelsen af muldvarpen, har TV 2 henledt opmærksomheden på, at der i så fald er tale om et erstatningsretligt spørgsmål, der henhører under de almindelige domstole, og hvor betingelserne er, at Københavns Kommune har lidt et økonomisk tab, og at tabet af forårsaget af en ansvarspådragelse handling.

Kritikpunktet falder uden for Pressenævnets kompetence, men besvares herunder for fuldstændighedens skyld og for forståelse af sagsfremstillingen. [Klager] har i øvrigt ikke nogen retlig interesse heri.

[Klager] har anført, at han anser det som ”et absolut overgreb over for børnene at bruge 14 dage på at skabe en relation til dem.” Uagtet at det intet har at gøre med god presseskik, har TV 2 afvist denne påstand. En god relation – om end kortvarig – vil altid være bedre end ingen relationer. Hvis [Klager]s påstand er rigtig, så ville det også være et overgreb at benytte sig af vikarer i børneinstitutioner.

Når belastningen for børnene skal vurderes, er det efter TV 2s opfattelse væsentligt at fokusere på proportionerne i sagen og formålet med at observere forholdene i institutionen. Den belastning, det kan være for institutionen at finde en ny pædagog, skal holdes op imod den belastning, det er for børn at være i en hverdag, hvor deres grundlæggende behov ikke bliver tilgodeset. Det fremgår for eksempel af optagelserne af pigen, der får fingeren i klemme. Ingen ser, at en pige får en finger i klemme i døren. Pigen græder og opsøger den voksne på stuen ad fire omgange. Den voksne reagerer ikke på pigens behov. Han irettesætter i stedet pigen og fortsætter oprydningen. Pigen fortsætter med at græde. Muldvarpen er ikke til stede på stuen. Hun er travlt optaget i puslerummet ved siden af. Muldvarpen ser først behandlingen af pigen med fingeren, da TV 2 viser hende optagelserne efterfølgende. Muldvarpen indberettede generelle bekymringer om pædagogmedhjælperens kvalifikationer direkte til lederen i institutionen.

Det er TV 2s opfattelse, at det må tillægges særlig vægt at få kritisable forhold for børnene frem til offentligheden, særligt når det kan dokumenteres, at vanskelighederne har stået på igennem længere tid. Hvorvidt muldvarpen kunne have optrådt i ”en mere neutral rolle i vuggestuen” i stedet for at involvere sig med børnene og give dem den omsorg, er efter TV 2s opfattelse ikke et presseretligt spørgsmål, som Pressenævnet kan eller bør tage stilling til.

Muldvarpen har varetaget en helt almindelig pædagogstilling, selv om [Klager] forsøger at fremstille det anderledes. Der har ved udvælgelsen af muldvarpen været lagt vægt på, at hun

havde de faglige kompetencer til at varetage det arbejde, hun søgte, og at hun netop passede sit arbejde som pædagog.

De skjulte optagelser dokumenterer, at muldvarpen i alle situationer har optrådt i overensstemmelse med de redaktionelle instrukser om at udføre sit pædagogiske arbejde på samme måde, som hun altid har gjort i de 15 år, hun har arbejdet som pædagog. Sammenfattende skal det også tillægges vægt, at muldvarpen i forlængelse af de iagttagelser, hun gjorde under sin ansættelse og ved gennemsyn af optagelser, indberettede de kritisable forhold, hun var vidne til, til institutionens leder.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Martin Lavesen, Jørn Mikkelsen, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at det følger af medieansvarslovens § 34, at ”*massemediernes indhold og handlemåde*” skal være i overensstemmelse med god presseskik. Det er således mediet og ikke den enkelte journalist, som er part i Pressenævnets sag.

Pressenævnet bemærker endvidere, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik. Spørgsmålet om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af databeskyttelseslovgivningen, henhører under domstolene og Datatilsynet og falder uden for Pressenævnets kompetence.

God presseskik

Skjult kamera

[Klager] har klaget over TV 2s offentliggørelse af optagelser indhentet med skjult kamera, som hans forældre ikke har givet samtykke til blev bragt. [Klager] har desuden klaget over TV 2s brug af muldvarp.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at der bør udvises særligt hensyn over for børn og andre personer, som ikke kan ventes at være klar over virkningerne af deres udtalelser eller anden medvirken. Ved offentliggørelse af interview eller lignende bør forældre-samtykke indhentes, når emnets karakter og den mindreåriges alder taler herfor. Offentliggørelse af skjulte optagelser bør kun ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde, jf. punkt B.5 og B.7.

Pressenævnet finder, at der generelt skal udvises varsomhed, når børn gøres til genstand for medieomtale. Det er således generelt Pressenævnets opfattelse, at det må anses for at være

udtryk for god presseskik, at et medie, når det vælger at beskæftige sig med børn og unge, indhenter tilladelse fra forældremyndighedsindehaverne til de medvirkende.

Pressenævnet lægger til grund, at [Klager]s forældremyndighedsindehaveres samtykke ikke var indhentet forud for offentliggørelsen af udsendelsen, og at [Klager]s forældremyndighedsindehavere efter optagelserne og inden offentliggørelsen ikke har villet givet samtykke til offentliggørelsen.

Udsendelsen *"Daginstitutioner bag facaden"* omhandler forholdene i to daginstitutioner i Københavns Kommune og afdækker en række problematiske forhold for børnene under opholdet i institutionen. I udsendelsen indgår [Klager] i en række korte sekvenser, hvor han blandt andet bliver sat på en stol af en pædagogmedhjælper, skubber et barn ind i en højstol, løber gennem institutionsstuen alene iført ble, hvor der også er andre børn, og hvor han hiver en bog ud af hånden på et barn.

Pressenævnet finder, at det har klar samfundsmæssig interesse at belyse pædagogisk kvalitet og normeringer i daginstitutioner.

Nævnet lægger til grund, at TV 2 forud for offentliggørelsen af udsendelsen fik afslag på at filme i samtlige institutionsklynger i Valby, Vesterbro og Kgs. Enghave i Københavns Kommune, herunder i [Daginstitutionen], som [Klager] på tidspunktet for optagelserne var tilknyttet.

Nævnet lægger endvidere til grund, at [Daginstitutionen] i udsendelsen betegnes "den gule institution".

Nævnet lægger herudover til grund, at TV 2s muldvarp, [Muldvarpen], som efter det oplyste er pædagoguddannet, var ansat som pædagog i [Daginstitutionen] fra den 18. september 2018 til den 12. oktober 2018.

Ved bedømmelse af, om offentliggørelsen af optagelserne indhentet med skjult kamera og ved brug af muldvarp var berettiget, har nævnet lagt vægt på, at udsendelsen belyser Københavns Kommunes opfølgning på de pædagogiske tilsyn i den omtalte daginstitution, herunder den fortsatte udfordring med den pædagogiske kvalitet og normeringer, at de kritiske sekvenser i optagelserne ikke konkret beskrives i foreliggende tilsynsrapporter, samt at optagelserne ikke viser [Klager] i en privat situation.

Nævnet finder herefter, at hensynet til [Klager] ikke overstiger den samfundsmæssige interesse, og at det må anses for meget vanskeligt at fremskaffe den fornødne journalistiske dokumentation for kritisable forhold i den omtalte daginstitution uden brug af skjult kamera.

Pressenævnet finder, at [Klager] har en alder, hvor han som udgangspunkt ikke kan medvirke i en udsendelse uden sine forældres samtykke. Da der ikke forelå samtykke fra [Klager]s forældremyndighedsindehavere på tidspunktet for offentliggørelsen af udsendelsen, påhvilede det TV 2 at sikre en effektiv sløring af [Klager].

[Klager] indgår i kortere sekvenser, hvor også andre børn indgår. [Klager]s ansigt, der umiddelbart vil kunne medføre identificering af ham, var sløret i udsendelsen. Nævnet finder efter en samlet vurdering, at der er foretaget en tilstrækkelig anonymisering, idet [Klager] ikke er identificerbar for en bredere kreds, medmindre man i forvejen har særligt kendskab til [Klager].

På denne baggrund udtaler nævnet ikke kritik af TV 2 for at offentliggøre optagelserne indhentet med skjult kamera uden forældremyndighedsindehavernes samtykke eller af TV 2s brug af muldvarp.